



Laatijat

Immonen Eija
Mäklin Jaana
Pursiainen Jyrki

Talousarvion 2024 täytäntöönpano-ohje

1 Yleistä

Laki hyvinvointialueesta 115 §: Talousarvio ja -suunnitelma:

Aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointia varten hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa pitkäaikaisen lainan, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuuden hyvinvointialuelain 15 §:n mukaisesti. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava hyvinvointialuelain 16 §:ssä tarkoitettuun investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet siten kuin siitä erikseen säädetään.

Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.



Laatijat

Immonen Eija
Mäklin Jaana
Pursiainen Jyrki

Kainuun hyvinvointialueen aluevaltuusto on hyväksynyt 18.12.2023 § 69 vuoden 2024 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2025–2027. Kainuun hyvinvointialue muodostui Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnoista pl. ympäristöterveydenhuolto, Kainuun pelastuslaitoksesta, Puolangan kokonaisulkoistussopimuksesta sekä kunnista siirtyvistä oppilashuollon toiminnoista. Toiminnalliselta kannalta muutokset aiempaan olivat verrattain vähäisiä. Kainuun hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023. Ensimmäisen toimintatilikauden alijäämä oli – 19,3 milj. euroa.

Vuoden 2024 talousarvion valmistelun pohjana on ollut VM:n hyvinvointialueiden rahoituslaskelma, jonka mukaan Kainuun hyvinvointialueen rahoitus kuluvalle vuodelle on 374,3 milj. euroa ja kasvaa talouden suunnitelmavuosina noin 12,0 milj. euroa vuodessa. Kainuun hyvinvointialue jatkaa toimintaansa alijäämäisenä; vuoden 2024 tulos on talousarvion mukaan -26,9 milj. euroa alijäämäinen. Hyväksyessään talousarvion 2024 aluevaltuusto asetti vuoden 2024 alijäämätavoitteeksi - 25,0 milj. Euroa ja edellytti, että aluevaltuustolle tuodaan päätettäväksi toimenpiteet sisältävä lisätalousarvio tavoitteeseen pääsemiseksi huhtikuun 2024 loppuun mennessä.

Käyttötalous

Talousarvion toimintakulut ovat yhteensä 447,8 miljoonaa euroa ja toimintatuotot yhteensä 60,4 miljoonaa euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut ovat -0,8 miljoonaa euroa ja suunnitelman mukaiset poistot ovat yhteensä 13,1 miljoonaa euroa.

Talousarvio vuodelle 2024 on -26,9 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Investoinnit

Hyvinvointialuelain 16 §:n (611/2021) mukaisesti hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana toteutettavista investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelmassa tulee esittää tiedot sekä investoinneista että investointeja vastaavista sopimuksista. Suunnitelmassa tulee esittää myös mahdolliset muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitellut luovutukset sekä vuokravastuiden muutokset.

Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi 2024 on sitova ja loput suunnitelmavuodet ohjeellisia. Investointisuunnitelma on jaettu pysyviin vastaaviin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin. Pysyvien vastaavien



Laatijat

Immonen Eija
Mäklin Jaana
Pursiainen Jyrki

investoinnit jaotellaan ministeriön ohjeiden mukaisesti seuraavasti: rakennukset, laite- ja kalustohankinnat sekä ICT-investoinnit. Hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa esitetään vuodelle 2024 omaan taseeseen tehtäviä investointeja 5,7 milj. euroa ja kokonaisinvestointien määrä vuosille 2025–2028 on 45,2 milj. euroa. Investointisuunnitelmassa on esitetty myös investointeja vastaavat sopimukset, joilla on vaikutus hyvinvointialueen lainanottovaltuuteen.

Kainuun hyvinvointialueen lainanottovaltuudeksi on vahvistettu vuodelle 2024 0 euroa (VN 1.6.2023), joten toteutettavat investoinnit rahoitetaan kassavaroin.

2. Talousarvion sitovuus ja käyttösuunnitelmat

Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta. Hallintosäännön 62 §:n mukaan talousarviosta päättäessään aluevaltuusto määrittelee, mitkä ovat aluevaltuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Aluevaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat hyvinvointialueen viranomaisia.

Talousarvion käyttötalouso-sassa aluevaltuustoon nähden sitova on toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus) toimialueittain.

Toimialuejohtajan tulee huolehtia siitä, että toimialueen määräraha tai määrärahat eivät ylitä. Toimialuejohtajan tulee tämän varmistamiseksi tehdä aluehallitukselle tarvittavat esitykset määrärahojen muuttamiseksi. Muutokset tulee tehdä siten, että aluevaltuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei vaarannu.

Aluehallitus voi päättää sellaisen maksun suorittamisesta, joka on hyvinvointialuetta sitova ja kiireellisesti maksettava, vaikka tarkoitukseen ei ole määrärahaa käytettävissä. Aluehallituksen on viipymättä tehtävä aluevaltuustolle esitys määrärahan myöntämisestä tai korottamisesta.

3. Toiminnalliset muutokset

Talousarvion laadinnassa on peruseriaatteena ollut se, että henkilötyövuodet lisääntyvät vain toiminnan muutosten takia.

Henkilötyövuositavoite on 3411 vuodelle 2024.

Tavoitteena on, että henkilötyövuodet lisääntyvät vuoden 2024 tavoitteesta ainoastaan aiemmin hyväksytyjen ja myöhemmin täytetyksi saatujen virkojen/toimien määrällä sekä tarvittavien



Laatijat

Immonen Eija
Mäklin Jaana
Pursiainen Jyrki

määräaikaisuuksien määrällä. Edelleen on mukana myös ostopalvelujen muuttamista omaksi toiminnaksi.

Henkilötyövuositavoitteesta vuodelle 2024 aluehallitus on tehnyt erillisen päätöksen. Toimialueiden tulee huomioida, että täytettäessä virkoja/toimia niihin tulee olla varattuna määrärahat. Virkoja ja toimia ei täytetä heti alkuvuodesta, jos niihin on varattu määräraha vain osaksi vuotta. Virkojen ja toimien osalta on noudatettava jäljempänä esitettyä työhönottolupamenettelyä. Työhönottolupamenettely ei koske lääkäreitä, psykologeja eikä sosiaalityöntekijöitä eikä edellä mainittujen ammattiryhmien opiskelijoita ja harjoittelijoita.

Toimi- ja palvelualueiden tulee huolehtia siitä, että henkilöstökulujen li säys, jolla muutetaan ostopalveluja omaksi toiminnaksi, toteutuu vastaavasti ostopalvelujen vähentymisenä talousarviossa suunnitellun mukaisesti.

4. Henkilöstöön liittyvät ohjeet

4.1. Toistaiseksi voimassa olevaan palvelussuhteeseen ottaminen

Virkojen ja tehtävien täyttöä ohjaa Kainuun hyvinvointialueen strategia, järjestämissuunnitelma, henkilöstösuunnitelma sekä talousarvion täytäntöönpano-ohje. Toimialueella arvioidaan tuotettavien palvelujen edellyttämät resurssi- ja osaamistarpeita säännöllisesti, minkä pohjalta avoimia virkoja ja tehtäviä täytetään. Virkoja ja tehtäviä täytettäessä tulee toimialueella varmistaa, että tehtävään on avoin vakanssi ja siihen on varattu määrärahat. Jos määrärahoja ei ole varattu, päätöksen tehtävän täyttämistä tekee toimialuejohtaja.

Jos toimintojen uudelleen järjestelyjen takia tehtäviä siirtyy toimialueelta toiselle tai jollekin toimialueelle tulee lisäresurssitarvetta, asiaa tarkastellaan tarpeen mukaan hyvinvointialueen johtoryhmässä.

4.2. Määräaikaiseen palvelussuhteeseen ottaminen

Lyhytaikaiset sijaisuudet on ensisijaisesti hoidettava erilaisilla töiden järjestelyillä, kuten tehtäviä priorisoimalla tai yhteistyössä toisen työyksikön kanssa henkilöstöä väliaikaisesti siirtämällä. Kun työvuoroluettelo on saatettu kirjallisesti työntekijöiden tietoon, tämän jälkeen työvuoroluettelo saa muuttaa vain työaikalain 30 §:n mukaisesti työntekijän suostumuksella tai töiden järjestelyihin liittyvästä painavasta syystä. Työehtosopimuksen mukaan perusteltuna syynä voidaan pitää mm. toiminnallisia syitä, kuten ennalta arvaamattomia poissaoloja.



Laatijat

Immonen Eija
Mäklin Jaana
Pursiainen Jyrki

Lyhytaikaisiin, ennalta arvaamattomien poissaolojen sijaisuuksiin esihenkilö voi varata palvelutarpeen sitä edellyttäessä varahenkilön sähköisen varausjärjestelmän kautta, joka on käytettävissä 24 h/vrk/vko. Jos varahenkilöä ei ole järjestelmästä käytettävissä, tulee poissaolon aiheuttama henkilöstötarve hoitaa ensisijaisesti työvuoroja vaihtamalla ja/tai yhteistyössä toisen yksikön kanssa. Lyhytaikaisiin ennalta arvaamattomiin alle kolme (1–3) päivää kestäviin poissaoloihin saadaan käyttää sijaista, mikäli palvelutarve tätä edellyttää.

Rekrytointi ja tukipalvelut -yksikkö koordinoi hoitohenkilökunnan sijaisuuksien käyttöä. Esihenkilöllä ei ole toimivaltaa luvata ulkopuolisille sijaisille työtä suullisesti eikä työvuorotaulukkoon työvuoroja suunnittelella.

Kaikkien määräaikaisten työntekijöiden työsopimukset laaditaan rekrytointi ja tukipalvelut -yksikössä ellei toisin sovita.

4.3. Vuosilomien pitäminen 2024

Vuosilomaoikeudesta enintään 8 lomapäivää pidetään seuraavan vuoden puolella. Tällä estetään vuosilomapalkkavarauksen ylitys tämän vuoden talousarviosta. Ainoastaan poikkeustapauksissa vuosilomaa voi jättää pidettäväksi seuraavana vuonna enemmän kuin 8 päivää ja poikkeamisesta on aina sovittava esihenkilön kanssa. Henkilöstöpalvelut antavat tarkemman hallinnollisen ohjeen vuosilomien ja säästövapaiden pitämisestä. Esihenkilöiden tulee myös huolehtia lomien määräämisestä ajallaan. Säästövapaiden sopimisessa noudatetaan TES:n määräyksiä.

4.4. Kokonaisvaltainen suunnitelma vuosilomista

Lomanmääräytymisvuoden 2024 vuosilomaoikeuden, joka on kertynyt 1.4.2023 alkaen ja kertyy 31.3.2024 saakka, vuosilomapäivien pitäminen on mahdollista aloittaa 1.1.2024 alkaen. Vuosilomasuunnitelmien tekemisessä periaatteena on, että loma-ajalle 1.5.–30.9. myönnettävistä vuosilomista on oltava suunnitelma 31.12. mennessä ja loma-ajalle 1.10.–30.4. aikana pidettävistä vuosilomista 31.8. mennessä. Yksiköt, joissa työskentelee hoitohenkilökuntaa ja vuosilomien ajaksi tarvitaan sijaisia, toimittavat vuosilomasuunnitelman Rekrytointi ja tukipalvelut -yksikköön kyseisiin määräaikoihin mennessä. Vuosilomat suunnitellaan yhtäjaksoiseen ketjuun. Ne yksiköt, joilla on sisäisiä sijaisia, vuosilomien sijaisuudet hoidetaan ensisijaisesti sisäisillä sijaisilla eli sisseillä.

Vuosilomat vahvistetaan sen jälkeen, kun Rekrytointi ja tukipalvelut -yksikön kanssa on sovittu sijaisista. Rekrytointi ja tukipalvelut -yksikkö jär-



Laatijat

Immonen Eija
Mäklin Jaana
Pursiainen Jyrki

jestää vuosilomien sijaisuudet, tällöin työhönottolupaa ei tarvita. Tarkennetut vuosilomamääräykset löytyvät henkilöstöpalveluiden säännöistä ja ohjeista.

Eläköityvien osalta vuosilomien sekä säästövapaiden keskittämistä palvelussuhteen päättymisen yhteyteen on vältettävä. Vuosilomat ja säästövapaat tulee suunnitella normaalin vuosilomasuunnittelun mukaisesti ketjuihin.

Vuosilomien suunnittelussa on huomioitava sijaisten rajoitettu saataavuus. Vuosilomien tulee olla suunniteltu tasaisesti ketjussa ympäri vuoden. Ns. arkipyhälistat aiheuttavat lisähenkilöstön tarvetta, tällöin esihenkilö käyttää harkintaansa vuosilomien myöntämisessä ko. ajalle.

5. Laskujen hyväksyminen

Laskujen hyväksyjiksi nimetyt viranhaltijat/toimihenkilöt ovat vastuussa talousarvion sitovuuden noudattamisesta sekä toiminnan sopeuttamisesta varattuihin määrärahoihin ja talousarvion toteutumisen seurannasta.

Laskujen yleinen hyväksymisoikeus on hyvinvointialuejohtajalla, Tuotannon hallinto- ja tukipalvelujen toimialuejohtajalla, talousjohtajalla ja talouspäälliköllä. Toimialueilla kunkin palveluyksikön päällikkö hyväksyy määrärahojen puitteissa toimintaansa koskevat laskut ja maksuääräykset annettujen ohjeiden mukaisesti.

Hyvinvointialuejohtajan kululaskut hyväksyy aluehallituksen puheenjohtaja.

Talousohjeissa ylläpidetään luetteloja laskujen hyväksyjistä ja asiatarkastajista. Luettelo julkaistaan intranetissä osoitteessa:

<https://hyvinvointialue.kainuu.fi>

Kainuun hyvinvointialue - Taloushallinto – Asiatarkastajat ja hyväksyjät

6. Hankinnat

Kainuun hyvinvointialueen organisaatio on hankintalain (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) tarkoittama julkinen hankintayksikkö, jonka hankinnat toteutetaan hankintalain ja erillisen Kainuun hyvinvointialueen hankintaohjeen mukaisesti.

Kainuun hyvinvointialueella palvelujen strateginen hankinta on keskitetty hallintosäännön mukaisesti järjestämisen tuki -yksikköön. Tavara- ja materiaali- ja ICT-hankinnat puolestaan tuotannon tuki- ja hallintopalvelujen toimialueelle. Kainuun hyvinvointialueen



Laatijat

Immonen Eija
Mäklin Jaana
Pursiainen Jyrki

lääkehankinnoista vastaa hyvinvointialueen apteekki. Hankinnat ja tarvittavat kilpailutukset toteutetaan tiiviissä yhteistyössä toimi- ja palvelualueiden sekä järjestämisen tuen kanssa.

Kainuun hyvinvointialue päättää ostopalvelujen käyttämisen laajuudesta ja arvioi tapauskohtaisesti ostopalvelujen käytön tarkoituksenmukaisuuden. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palveluntuottajalta, sillä säilyy järjestämismvastuu.

Toimialueiden tulee vuosittaisessa budjetti- ja toimintasuunnitelmien laatimisen yhteydessä kartoittaa tulevan vuoden hankintatarpeet sekä laatia niiden pohjalta toimialueensa osalta alustava hankintasuunnitelman aikataulu esityksineen.

Toimialueet lähettävät laatimansa alustavat hankintasuunnitelmat tiedoksi järjestämisen tuki yksikköön, jonka toimesta kootaan hyvinvointialueitasoinen hankintasuunnitelma. Hyvinvointialueen johtoryhmä vahvistaa vuosittain organisaation hankintasuunnitelman.

Hankintojen suunnittelua ja toteutumista valvotaan omavalvonnan keinoin palvelu- ja toimialueiden toimesta ja strategisen tason valvontana järjestämisen tuesta.

7. Talousarvion toteutumisen seuranta

Hyvinvointialueen talouden tilanne raportoidaan jokaisessa aluevaltuuston kokouksessa. Talousarvion toteutumisesta raportoidaan aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle neljännesvuosittain osavuosikatsauksissa. Osavuosiraporteissa annetaan myös tilinpäätösennuste.

Raporttien tulee sisältää arvio jäljellä olevien määrärahojen riittäväydestä sekä tulojen kertymisestä talousarviovuoden aikana sekä selvityksen toimenpiteistä, joihin poikkeamien takia on ryhdytty. Raportit toimitetaan aluehallitukselle ja -valtuutetuille raportointikautta seuraavan kahden kuukauden kuluessa.

8. Talousarvion muutokset

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää aluevaltuusto hallintosäännön 64 §:n mukaan.

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä aluevaltuustolle siten, että aluevaltuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia ei voida enää käsitellä. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös



Laatijat

Immonen Eija
Mäklin Jaana
Pursiainen Jyrki

muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa talouden perusteissa tapahtuneitten muutosten takia, on aluevaltuuston hyväksyttävä myös tavoitteita koskevat muutokset. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutukset määrärahoihin ja tehtävä tarvittavat muutokset niihin.

Aluevaltuusto päättää toimielinten määrärahojen ja tavoitteiden muutoksista, mikäli organisaatiota muutetaan talousarviovuoden aikana. Aluevaltuuston asettamien sitovien tavoitteiden muutoksista päättää aluevaltuusto.

9. Muut ohjeet ja tiedottaminen

Muita lisätietoja ja ohjeita annetaan Kainuun hyvinvointialueen intranetsivuilla: <https://hyvinvointialue.kainuu.fi>

Asia käsitellään yhteistyötoimikunnan kokouksessa 20.3.2024 ja yhteistyötoimikunnan päätös lähetetään aluehallituksen jäsenille tiedoksi yhteistyötoimikunnan kokouksen jälkeen.